

úton lévő evangélikus temetőben dr. Nándori Gyulának (1927–2005), az Öntészeti Tanszék alapítójának, tisztelt és szeretett professzorunknak a sírját keresték fel. A szakosztályelnök emlékező szavainak elhangzása után itt is megkoszorúzták a sírt, mécsse-

ket gyújtottak, majd néhány, Nándori professzor úrral megesett kedves anekdotát felelevenítve idézték fel személyiségét. A megemlékezés itt is a himnuszok eléneklésével zárult.

A jelenlévők elhatározták, hogy –

múltunkat őrzendő – ezen megemlékezéseket az elkövetkező években is megszervezik.

Katkó Károly

* A sír helye: XIX. parcella, N/A szakasz, D sor, 25. sz. sír.

125 éve született Zsák Viktor professzor

A magyar kohászati nagy egyéniségei között méltó helyet foglal el Zsák Viktor professzor, mint ember, mint szakember és mint oktató. Életútja összefonódott a 20. századi Magyarország történetével.

Élete

1889. július 25-én született a Csongrád megyei Sövényházán. Apja Zsák Emil uradalmi erdőmester, anyja Kobza Klára volt. 1907-ben a Szegedi Állami Főgimnáziumi érettségije után beiratkozott – születési névként Zsák Győzőként – a Magyar Királyi Bányászati-, és Erdészeti Főiskolába Selmecbányán. Ösztöndíjasként tanult a vaskohászati szakon. A kötelezően előírt összes tárgyból vizsgái letétele után, 1911. július 31-én megkapta az abszolutóriumot. A vaskohászati tárgyak mellett út- és vasútépítéstanból, bánya- és vízjogból, magánkereskedelmi és váltójogból, valamint közegészségtanból is vizsgázott. Mindvégig töretlen szorgalommal tanult, vizsgái is jelesek voltak, ritkán kapott egy-egy gyengébb jegyet.

Közben 1911-ben katonai szolgálatot teljesített a k. u. k. hadsereg 6. sz. utász zászlóaljánál, majd tartalékos hadnagyként szerelt le. Államvizsgát csak 1915. október 11-én tett.

Az I. világháború kitörésekor, 1914. július 28-án bevonult a hadseregbe és a déli harctérre került. 1914. november 26-án súlyosan megsebesült, elvesztette bal lábát. Ennek következtében 1915-ben hadirokkantként leszerelték a hadseregből. A dokumentumokból kiderült, hogy 1914. november 26-án az utász zászlóalj 3. sz. tartalékos századában azt a feladatot kapta, hogy Obrenovac alatt, a Kolumbara partjánál maradt gyalogsági egységet mentse ki, amit az erős ellenséges tüzérségi tűz ellenére is megkez-

dett. A mentésre induló kompok is találatot kaptak. Zsák parancsnok is súlyosan megsebesült, de nem fordult vissza, hanem mentette a haldokló sebesülteket és a vízbe esett katonákat. Ezért az önfeláldozó hőstettéért a legénységi-vitézségi I. oszt. ezüst éremmel tüntették ki 1914. december 8-án.

1925. július 10-én feleségül vette Knaum Hedviget. Gyermekük nem született.

1955. augusztus 31-én nyugállományba vonult, de továbbra is részt vett az OMBKE győri csoportjának rendezvényein. 1967. szeptember 12-én váratlanul elhunyt.

A Győr-nádorvárosi temetőben helyezték örök nyugalomra győri barátai, kollégái és volt tanítványai részvétele mellett. A Nehézipari Műszaki Egyetem vaskohászati és öntészeti tanszékei is búcsút vettek Zsák professzortól.

Munkássága az iparban

1912–1916 között Zsák Viktor a Ganz & Társa ratibori gyárának öntödéjében üzemmérőként dolgozott. Leszerelése után az 1916–1917-es években a Humboldt-gépgyár kölni öntödéjében, majd 1918-ig a Bismarckhütte martinműhelyében üzemmérő volt. 1918–1921 között a Feinstahlwerke Traisen-Leobersdorf acélöntödéjének, 1921-ben a Böhler Testvérek & Társa kapfenbergi öntödéjének üzemvezetője volt.

1922–1923-ban az Ajax acélművek budapesti gyárának vezetője volt, majd 1924–1936 között magánmérőként dolgozott külföldön (Németországban, Ausztriában, Bulgáriában, Norvégiában, Romániában és Spanyolországban). Ez időben főleg elektrokemencék létesítésével foglalkozott.

1936-ban hazajött Magyarországra, ahol először a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű ózdi gyárában elektromos kemencét helyezett üzembe, és bevezette a minőségi acélgyártást. 1937–1946 között a Magyar Vagon- és Gépgyár öntödéjében osztályveze-

tőként, majd igazgatóhelyettesként működött.

A II. világháború után tagja volt a Kohó- és Gépipari Minisztérium műszaki tanácsának, valamint az MTA vaskohászati főbizottságának. E munkáit 1951-ben népköztársasági érdeméremmel ismerték el.

Oktatómunkája

1946. szeptember 1-jétől 1947. november 30-ig a József Nádor Műszaki Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának vaskohászati tanszékére hívták meg helyettes egyetemi tanárnak, majd 1947. december 1-jétől a vaskohászati tanszék vezető egyetemi tanár lett.

Munkássága az általa írt egyetemi jegyzeteivel egészült ki, ezek részben Sopronban, döntő részükben azonban Miskolcon, az akkori Rákosi Mátyás Műszaki Egyetemen készültek. Voltak még olyan jegyzetek is, amelyeket Zsák Viktor előadásai alapján mások (Hammer Ferenc és Hajtó Nándor) állítottak össze. A vaskohászati tanszék 1952-ben történt átköltöztetése után az előadásokat Miskolcon is megtartotta. Nyugalomba vonulásáig hetenként vállalta a Győr és Miskolc közötti utazás fáradalmait. Oktatási munkáját sokban segítették munkatársai, Hammer Ferenc, Farkas Ottó és Csabalik Gyula adjunktusok.

Szakirodalmi munkássága

Kezdetben szakfolyóiratokban jelentek meg cikkei [1–6], majd az MTA Műszaki Tudományok Osztálya a vaskohászati főbizottság javaslata alapján elhatározta a többkötetes vaskohászati enciklopédia kiadását, amely e szakma minden fejezetét a tudomány és gyakorlat akkori állásának megfelelően dolgozta fel. A 12 kötetre tervezett munka I. kötete A vaskohászat nyersanyagai címen Zsák professzor érdeméért 1954-ben jelent meg. 1960-ban jelent meg a VIII/1. kötet Vas- és acélöntészet címmel, amelyben Zsák Viktor munkája az 1.

fejezet (A formaöntés lényege és története), az 5. fejezet (Formaszekrények és formázási segédberendezések) és a 19. fejezet (Vas- és acélöntődék betétanyagai).

A Miskolci Egyetem levéltára őrzi Szász István mérnök feljegyzéseit a professzor nyilvános előadásairól: Alakítás öntéssel [Győr, 1945], Vas- és acélöntődék fémbetét-anyaga [NIK Műszaki Főosztály, 1948], A vasgyártás története [Győr, 1948], Nyersvaskeverők [Diósgyőr, 1948], Minőségi Martin-acélglyártás alapfeltételei, különös tekintettel a hazai viszonyokra [1949], Oxigénnel dúsított frissítés kilátásai a bessemerezésnél [1950], Az acélglyártás betétanyagai és azok előkészítése [Mémnöki Továbbképző Intézet, 1952], Az acélöntődei olvasztókemencék fejlődése [MTA acélglyártási szakbizottság, 1953], A szélfrissí-

tés legújabb irányjai és annak hazai bevezetési lehetőségei [MTA acélglyártási szakbizottság, 1955], Megemlékezés Kerpely Antal halálának 50. évfordulójáról [Ganz győri csoport, 1958].

Köszönetnyilvánítás

Köszönetemet szeretném kifejezni azoknak, akik az előadás anyagához hathatós segítséget nyújtottak. Így dr. Pilissy Lajos okl. kohómérnöknek, Szendi Attilának, a Miskolci Levéltár igazgatójának, Bán Attila okl. kohómérnöknek, a Hadtörténeti Múzeum igazgatóhelyettesének, Mühl Nándor okl. kohómérnöknek, aki a Soproni Egyetem könyvtárigazgatójával, Sarkadi Sándorral felvette a kapcsolatot, és a fellelhető anyagokat részemre elküldte. **Karancz Ernő**

Zsák Viktor szakfolyóiratokban megjelent cikkei

- [1] V. Zsák: Über hochwertigen Chrom-Nickel-Stahlguß. Giesse rei Düsseldorf, 1929. Nr. 9.
- [2] V. Zsák: Über die perlitischen rostfreien Stahlguß. Giesse rei Düsseldorf, 1930. (ápr. 4.)
- [3] V. Zsák: Kohlenstoff-Gewölbe für Elektrostahlöfen. Stahl und Eisen, 1933. (jan. 26.)
- [4] V. Zsák: Mangan-Stahlguß mit höheren Festigkeiteigenschaften. Giesse rei Düsseldorf, 1935. (ápr. 26.)
- [5] Zsák V.: A magyar bauxitok vasra való kohósításának problémája. BKL 1948. nov.
- [6] Zsák V.: Minőségi Martin-acélglyártás alapfeltételei, különös tekintettel a hazai viszonyokra. BKL, 1950. jan.

■ KÖSZÖNTÉSEK

70. születésnapját ünnepelte

Pivarcsi László 1944. október 13-án született Fóton. 1962-ben a pápai Acsády Ignác ipari tanintézetben univerzális gépszerelőként végzett. 1964-ben a körmendi Mezőgazdasági Technikumban gépészmérnöki vizsgát tett. 1978-ban Nagykanizsán, az Agrártudományi Egyetemen gépész üzemmérnöki végzettséget szerzett. 1993/1994-ben Ukrajnában metallurgiai üzemmérnök-ként végzett. 2011-ben a Miskolci Egyetem anyagmérnök-évfolyamának tiszteletbeli évfolyamtársa lett, és sikeres diplomavédéséért díszoklevelet kapott.

1966-ban kezdett első munkahelyén, a Devecseri Állami Gazdaságban gépész-üzemmérnöki munkakörben. 1972-től az öntészeti szakmában dolgozott a kupi Mezőgazdasági Termelőszövetkezet vasöntődjében. A szakmát öntő-formázóként kezdte, később mérnök, 1975-től öntésirányító, művezető, majd 1983-tól főmérnök lett. 1994-től vasöntőde létrehozásán dolgozott, majd 1996-ban saját vállalkozást hozott létre, megnyitotta saját öntődjét Győr-Moson-Sopron megyében, Ene-sén, L-Duplex Pívó Kft. néven. Jelenleg is aktív ügyvezetőként dolgozik.

Az OMBKE-nek 1972-től tagja, 2007-től a mosonmagyaróvári Ferencz István Észak-Dunántúli Regionális Kohászati Szervezet elnöke.

Kitüntetései: kiváló dolgozó (1968–1970), kiváló ifjú mérnök (1971), miniszteri kitüntetés (1989), Győr-Moson-Sopron Megyei Iparkamara kamarai munkáért díszoklevél (2007), OMBKE öntészeti emlékérem (2008), Zorkóczy Samu-emlékérem (2010), Szent Borbála-emlékérem (2013).

Csehil György 1944. október 15-én született Diósgyőrben. Érettségi után felvételt nyert a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem kohómérnöki karára, 1968-ban szerzett diplomát. Diplomatervéhez kapcsolódóan első munkahelye az LKM nagyolvasztó gyáregység volt, ahol gyakorlatilag a diósgyőri nyersvasgyártás 1996-ban történt megszűnéséig különböző beosztásokban dolgozott.

1975-ben elvégezte a Nemzetközi Számítástechnikai Oktató Központ három éves rendszerszervezői tanfolyamát. A kezdeti üzemmérnöki feladatok ellátása után előbb technológiai csoportvezetőnek, majd műszaki osztályvezetőnek nevezték ki. Az LKM szervezeti átalakítása után a nyersvasgyártás területének minőségbiztosítási osztályvezetője, majd főmunkatársa lett. 1984–86 között a Miskolci Akadémiai Bizottság Innovációs Szakbizottság tagja.

A nyersvasgyártás területén eltöl-

tött évek során önálló tevékenységi körét képezte a nagyolvasztók leállási, üzembe helyezési, üzemviteli technológiáinak kidolgozása, ISO minőségbiztosítási

rendszer nyersvasgyártásra vonatkozó részének kidolgozása, anyag- és energiatakarékossági, fejlesztési, termelési tervek készítése, pályázati anyagok összeállítása. Rendszeres résztvevője volt a hazai és nemzetközi szakmai konferenciáknak. Ezek sorában négy alkalommal előadást is tartott, amelyek anyagai publikációk formájában is megjelentek. Munkatársaként közreműködött az NME Vaskohászati Tanszék és a Vaskut részéről folytatott kísérlet-kutatási munkában, és részt vett a vaskohászati folyamatokban keletkező vastartalmú melléktermékek hasznosítását célzó szolgálati szabadalom kidolgozásában. Szakterületéhez kapcsolódóan lehetőséget kapott több külföldi üzem korszerű nyersvasgyártási technológiájának tanulmányozására. 1997-től 2006-ig – nyugdíjazásáig – a Borsodi Metall Öntőde Kft.-nél dolgozott fejlesztőmérnöki, német nyelvű kereskedelmi referensi és laborvezetői munkakörökben. Szakmai munkája elismerésül három alkalommal részesült a Vállalat Kiváló Dolgozója kitüntetésben.

